

Roomsche Kerk staande te n belangsteden omtrek per fiets, per n Eindhoven en gedurig te werklieden ar arbeid te het zijn bijna ", die reeds or het brood en niet veel der weduwe"

en een eigen en, werd niet aten van de en Limburg a deze bereid ij zijn arbeid

so gaarne een en; wellicht e nog een stel dan het oude zenden. gemente kunjzonder geval gedaan worden eld is er zelfs noodigen, om n, en weken met een lees- toch is een Words zoo de ook onder ar een Chris- en de kinderen t te hooren. t om iets voor t zijn gave Huizen Bouw-ndhoven.

nistische week-eelde, heeft eraar aan het zing gehouden Christelijke op-ade gedachten

er op, hoe oud-deel was van r niet van het Israel. Ook in onderwijs nog aan de Refor-volksschool te t de Reform-nigen regel van hun eisch, dat nderzoeken en leide om het ool in te zien, Bijbel te lezen. ling der volks-antsche landen

te hij aan, wat rger Onderwijs. sprong aan de ven. De zonde rd, had zoowel stelijke ellende van de sociale anchen onder- n die gevolgen as de behoefte ogen, rechtge-eren. Zoo had verkt in en door om het leven enval voor het king van Gods

te Prof. Kuiper Hooger Onder- dat lag daar-neer in handen nden van het was, om dit rringen aan de opnieuwe te doen t: de eere van e jonge maanen ed van de onge-venmin mogen oger onderwijs later geroepen plaatsen in de Daarom moeten stelijk Hooger

hij er op, dat oest zijn voor formeerde Kerk ie bevat, toch stenvolk moest een volledig van de Calvi- te beginnen bij ad tot een vol- steit.

te stemmen ook e. Hoe goed en ke kweekschool kanten is, toch risten een verza-

ken, wanneer men daarmee tevreden was. Het Gereformeerde beginsel eischt meer dan een seminarie, het eischt een Gereformeerde Universiteit, die voor alle faculteiten het Christelijk beginsel handhaaft. Moge daarom dit uitnemende woord ook bij onze Christelijke Gereformeerde kerken in Amerika ingang vinden.

Leestafel.

Dr. F. W. GROSHUDE. NIEUW-TESTAMENTISCHE STUDIËN. I. Opmerkingen over Hebr. 1: 1-4 met een bijlage over „Gods spreken door“. Kampen — J. H. Kok — 1910.

Dr. GROSHUDE, predikant bij de Gereformeerde Kerk te SCHIEDAM, zendt met deze NIEUW-TESTAMENTISCHE STUDIËN het eerste deel van een periodiek in de wereld, dat hij, naar het voorbericht vermeldt, van plan is door andere deelen te laten volgen.

In de volgende deelen zal hij dan opnemen „allerlei dat op het N.T. betrekking heeft, exegetische, kanonische, grammatische stukken, beoordeelingen of bestrijdingen van boeken op N.T. gebied“.

Een tijdschrift, een nieuw tijdschrift alook op het gebied van de N.T.-studie.

Met bijzondere blijdschap begroet ik de verschijning van zulk een tijdschrift onder ons. Want, wel wil het mij, met het oog op wat ik gewaar werd van den arbeid van sommigen mijner ambtgenooten zoo te KAMPEN als te AMSTERDAM, voorkomen, dat de heer GROSHUDE met zijn: „Het is toch een niet te loochenen feit, dat sinds de wederopleving der Gereformeerde theologie tot dusverre juist de exegetische vakken het minst zijn beoefend“ — in zijn VOORRECHT zich leelijk verschijnt. Maar ik zal niet ontkennen, dat er, behalve dan uit den arbeid der hoogleraren en laat mij er aan toevoegen, ook uit dien aan een paar akademische profschriften en enkele tijdschrift-artikelen besteed, van een wetenschappelijke beoefening der exegetische studie, onder ons Gereformeerden niet te veel bleek.

Dit nu is mijns inziens te betreuren, want ik ben het weer van harte met den heer GROSHUDE eens wanneer hij schrijft: „Toch blijft de bibliologische groep grondslag van het gansche gebouw der theologie.“

Daarom verblijft ik mij over de verschijning van zijn tijdschrift als poging tot verheffing van de N.T.-studie.

Ook ben ik het goed met hem eens over wat hij schrijft omtrent de, ook op theologisch gebied, noodzakelijk geworden verdeling van arbeid.

De Oud-Testamentische, maar ook de N.T.-wetenschap eischt in onzen tijd den geheelen mensch. Zeker, het vinculum, de band, die de verschillende wetenschappen verbindt, mag aan niemand, die zich aan het wetenschappelijk bedrijf wijdt, onbekend zijn, waarom dan ook studie van de wijsgeerige omnisbaar is ter voorbereiding tot wijsgeerige studie ofwel wetenschappelijk bedrijf. En ook dient, wie zich aan een deel der Theologische wetenschap wijdt, voor alles Theoloog te zijn en alook een oog te hebben voor, — om den gangbaren term te gebruiken, het organisch verband der deelen. Maar, wie nu in zoo'n deel en ook zoo'n onderdeel iets zal praestieren, met zijn bedrijf daar de wetenschap zal verrijken, d.i. vooruitbrengen, dient er zich dan ook geheel aan te geven.

Men moge als schelden op „Specialistenthum“, maar wie, om iets te noemen, in onzen tijd en al Oud- en al Nieuw-Testamenticus son willen poeseeren, maakt den indruk van een kind onzer eeuw in het costume van de 17e.

Dr. GROSHUDE, die een verstandig man is, ziet dit dan ook in. Wanneer hij toch schrijft, dat „blijktwijze mag worden verwacht, dat diepere exegetische studie alle anderen ten goede zal komen“, laat hij daarop volgen, „dat ik juist de N.T. vakken koos, is niet, omdat O. T. onderzoek mij minder noodig schijnt, maar omdat ik door persoonlijke voorliefde gedreven, sinds ruim 5 jaren al den tijd, dien ik mocht beschikbaar stellen, aan de N. T. wetenschap heb besteed“.

Is mij alook om bovengenoemde reden de verschijning van N. T. S. reeds een oorzaak tot blijdschap, zij is mij dit bovendien ook om wat dit eerste deel biedt in zijn OPMERKINGEN OVER HEBR. 1: 1-4.

Dr. GROSHUDE geeft hier een exegetische studie over die plaats.

Een der meest bekende, maar, naar hij terecht opmerkt, ook „een der moeilijkste plaatsen uit het gehele N. T.“; bovendien naar hij herinnert „een voorname locus classicus uit de dogmatiek“.

Voorzover ik, die geen Nieuw-Testamenticus ben, het kan beoordeelen, getuigt deze studie van groote kennis der literatuur en van goede methode.

Wat er mij bijzonder weldadig in aandoot is, dat de geachte schrijver er zich nergens in beoogdt aan „excessen naar rechts“, die, voor een juiste exegete toch, al evenmin dienstig zijn als de „excessen naar links“.

Na dan herinnert te hebben, dat Hebr. 1: 1-4 een locus classicus is in de dogmatiek, zegt GROSHUDE: „Bij zulke teksten immers bestaat altijd gevaar, dat men te eenzijdig uit dogmatiek oogpunt beschouwt, zonder eerst nauwkeurig te exegetiseeren en na te gaan, of men werkelijk recht heeft uit een woord te leiden, hetgeen men er bij den eersten oogopslag in leest.“

Na zulk een opmerking steek ik met Dr. GROSHUDE als exeget, in goed vertrouwen van wal.

Dat „het wenschelijk is“, naar hij zegt, „er we tot de eigenlijke exegete overgaan, afbreken van de tekstcritiek“ klinkt mij ietwat bedenkelijk. Maar het loopt nog al goed af. Aan den Textus Receptus, of dien van SCHREVER (Stephans), welken GROSHUDE ten grondslag neemt, acht hij zich toch niet staatsgebonden, en de resultaten van de tekstcritiek, die Godverberlijkende studie om tot den zuiveren tekst der Heilige Schriften van het N.T. te komen, neemt hij dan ook over. Zelfs van Tischenorff, dien dikwijls vergulde, wil hij nog wel wat leeren. Toch geef ik hem in overweging, bij een volgende wetenschappelijke exegetische studie wanneer hij van „de meerderheid der matsekels“ en van „de beste handschriften“ spreekt, ze dan ook te noemen, en daarbij de gronden opgeven waarom hij met dat deel van den apparatus criticus een varia lectio volgt.

De exegete zelf is bezonnen en streng. Wat sympathie wekt is daarbij de nauwkeurigheid en de groote zorg besteed aan het grammaticale element.

Trouwens van Dr. GROSHUDE, die niet alleen Theologische doctor is, maar ook een vierjarige academische studie van de klassieke Philologie heeft gemaakt, welke studie hij met een wel-

geslaagd kandidaats-examen besloot, niet anders te verwachten.

Noemde ik straks bij de goede methode, ook de groote kennis van de literatuur, zoo van de oudere als van de nieuwere en nieuwste, met oordeel des onderscheids en met weldadig aandende zelfstandigheid van denken is van haar overal gebruik gemaakt.

Het resultaat waarvoor Dr. G. met deze zijn studie over de eerste vier versen van den HEBREËR-BRIEF komt, is, dat zij de inleiding vormen van den geheelen brief en in 't kort den inhoud daarvan aangeven.

Dat zij voorop stellen de heerlijkheid van den Middelaar, die Hij en bezit krachtens Zijne Goddelijke natuur en verkreeg door het volbrengen van het werk, waarvan breder zal worden gesproken.

GROSHUDE stelt dan deze verbeterde vertaling voor:

Velerlei malen en op velerlei wijze heeft God van ouds tot de vaders gesproken door de profeten, maar in het thans gekomen laatste der dagen sprak Hij tot ons door Zijn Zoon, Dien Hij gesteld heeft tot bezitter van alle dingen, door Wien Hij ook de wereld gemaakt heeft. Zijn Zoon, Die als uitstraling Zijner heerlijkheid en afdruk van Zijn wezen en als drager van alle dingen door het woord van eigen kracht, nadat Hij reinigmaking der zonden had teweeggebracht, Zich gezet heeft ter rechterhand der Majesteit in den hooge en daarbij zooveel machtiger is geworden dan de engelen, als Hij voortreffelijker naam boven hen geërfd heeft.

Wat mij ook goed doet is, dat Dr. GROSHUDE genoeg esthetischen zin heeft voor de schoonheid van deze Schriftwoorden, die hij dan ook handhaaft tegen de onluke ingebrachte bewaard, o. a. van Prof. VOLTER.

Zij het Dr. GROSHUDE vergund, in SCHIEDAMS vriendelijke pastorie, veel tijd beschikbaar te stellen voor zijn N. T. studien en vinden die dan haar weg naar zijn tijdschrift.

Verenigingsleken.

EEN UITSTAPJE OP KERKELIJK TERREIN

III.

Wie, die zich zet tot een bespreking van den arbeid van de Geref. Kerken in Brabant en Limburg en dit een vorig jaar ook doen mocht en daarbij mocht stilstaan bij het werk, door Dr. Binnema verricht, zou ditmaal willen vernemen, met leedwezen dezen ontlopen ijerigen bedienaar van Gods Woord te herdenken, die werkte zoolang het dag voor hem was, met liefde en opgewektheid, op een arbeids-terrein, voor hetwelk hij zoo uitnemend geschikt was, en waar hij eene ledige plaats heeft achtergelaten, die niet gemakkelijk te vervullen was.

Dr. Binnema werd reeds in 't begin van 1909 ongesteld; wel trad hij aanvankelijk nog hier en daar op, maar het viel hem zwaar en reeds in April moest hij zijn arbeid neelegen en rust nemen. Den 12en November des vorigen jaars werd hij voorgoed aan zijn geliefden werkkring onttrokken.

Het behoof niet gezegd te worden, hoe zwaar het verlies drukt op den evangelisatie-arbeid in het Zuiden, die in ernstige mate niet gekiek aan krachten heeft te kampen en ook, zoals reeds werd opgemerkt, financieelen steun dringend behoeft.

„Het zwakke Brabant“, zoo lezen we in het officiële verslag over 1908-1909, „doet zooveel, bijna hadden wij gezegd, doet alles, wat het kan voor den arbeid der Evangelisatie. En dat, terwijl het aan geen anderen arbeid in Gods koninkrijk zijne gave onttrekt. En toch worden de bijdragen van Brabant niet kleiner. Het klein bedrag dat de collecten minder oprachten, werd door het ingesamelde in Brabantische busjes ruim overtroffen.“

„Ook buiten N.-Brabant waren het vooral de busjes, die ons hielpen het evenwicht der inkomsten te bewaren.“

„Wat met bijzondere bestemming voor Kerkbouw te Venlo gegeven werd, is, omdat het onze jaarlijkse uitgaven en inkomsten niet wijzigt, afzonderlijk genoeit. Het begin is er — 747.90. Met dit bedrag is er van bouwen nog geen sprake. In Venlo zijn wij met een veertigvoudig pas geholpen. Gerakend echter met de ontaakte belangstelling zijn wij niet zonder hope, dat in Venlo spoedig een kerk zal verrijzen. Spoedig zeggen wij. Want alles dringt er toe. Zijn er inmiddels geen broeders of suster, die tot zoolang ons of persoonlijk, of gezamenlijk aan de 50000 willen helpen, tegen een rente van 4 pCt., waarvoor Brabants kerken borg zeggen, zoals welser voor Tilburg?“

„Dat is voor Limburg een behoefte.“

Gaarne ondersteunen we van ganser harte dezen oproep om hulp.

De toestand in Limburg is trouwens over het algemeen nog niet bevredigend.

„Moet dat“, zoo vraagt De Bode van de Geref. Kerken in Noord-Brabant en Limburg, „moet dat nog langer zoo blijven?“

„In Limburg een getuige tegen de Nederl. Geref. Kerken?“

„Neen, lang blijft dit niet meer zoo.“

„We hebben goeden moed.“

„Er komt toemeneende belangstelling; want de toestanden in het donkere Zuiden worden steeds meer en beter den kerken bekend.“

Alleen klagtoonen zijn het trouwens niet, die uit Brabant en Limburg tot ons komen. Want getuigt het verslag van beproevingen, het mag ook van bijzonderen zegen mededeeling doen.

Het verslag mag spreken van blijkbaren vooruitgang in den arbeid.

„Onze Zendingpost Eindhoven was reeds zoo veel toegenomen, dat daar ondulingen en diakenen konden gekozen worden en daarmee de Gereformeerde Kerk te Eindhoven tot openbaring kwam. En spoedig daarna had met medewerking der Deputaten, wat het financieele aangaat, de roeping van Dr. Binnema naar Eindhoven plaats. Daar, meer in het middenpunt van den arbeid, was ook de plaats van onzen Broeder Binnema. En hij zelf verlangde er naar, daar zijn jarenlangen arbeid te kunnen voortzetten.“

„Tilburg zou dan een anderen Dienaar des Woords beroepen, aan wien de Deputaten meer bijzonder Rozenaal en wat nader bij Tilburg is gelegen, konden opdragen.“

„Waartijk een vernuiming gaf die verwachting ons.“

„Rozenaal, onze Westelijke Zendingpost, ging wel langzaam, ondanks verwisselingen, vooruit, maar biedt bij vaste bearbeiding meer vooruitzicht. Daar werd door onderscheide Predikanten een Zondag gepredikt waarvoor wij dezen hun onzen dank betuigen.“

„Op bijzondere wijze hielp hier de classis Leiden, die telkens uit haar midden kerken aanwist, wier Dieneren een Zondag te Rozenaal dienen, op de wijze alsof Rozenaal een vacante kerk van die classis was. Voor dit hartelijk betoon van broederlijke bieden wij aan die classis hier gaarne openlijk dank.“

Helaas, dat de ziekte en het overlijden van Dr. Binnema zooveel schoone verwachtingen tijdelijk kwamen verstoren!

We willen van dezen arbeid, waaraan we een drietal artikelen wijdden, niet scheiden, zonder ook bijzonderlijk melding te maken van het werk van Broeder Dekker, die in Venlo zijn standplaats heeft, en daar nog steeds „met lust en niet ongezegend“ zijn taak vervult.

Weet ge, hoe hij arbeiden moet?

„Wij zullen hem dan volgen op zijn weg, na des Zondags getuige geweest te zijn te Venlo van den vóór- en namiddagdienst, de Zondagschool, de catechisatie en de Jongelings vereeniging, alle door hem geleid.“

„Maandagmorgen op reis naar Helenvaen en 's middags naar Helmond om te catechisereen.“

„Dinsdag te Venlo weer twee catechisaties en gedeeltelijk de leiding der Jongelochters-vereeniging.“

„Woensdagmorgen om de andere week op reis naar Maasbracht en Simpelveld, om op beide plaatsen, samen geteld, aan 22 catechisanten onderricht te geven. Vandaar komt hij met middernachtelijk uur weer te Venlo terug.“

„Donderdag morgen te Venlo catechisatie en 's middags te Roermond, waarna hij daar in den wintertijd nog godsdienst-oefening houdt“.

„Dat zijn alle vastgestelde uren.“

„En dan wat er nog bij wordt waargenomen aan bezoeken van afwezig gebleven kerkgaers, ouders van Zondagschool-kinderen en nieuw aangekomen protestanten of liders in het hospitaal te Venlo.“

„En dan het bezoeken van verstrooiden en Roomtschen in allerlei plaatsen van Limburg, niet alleen nabij de reeds genoemde plaatsen, maar ook verder af, o. a. ook te Heerlen en Kerkrade bij mijwarkers; om te spreken, bijbels en tractaten aan te bieden!“

„Dat alles maakt, dat Broeder Dekker nu juist geen rentenierleven lijdt. Altdit bezig! Want ook op reis in den trein is hij niet ledig, maar daar wordt menig gesprek aangeknoopt en tractaat aangeboden om 't Woord des Heeren te verbreiden.“

Zoo werken in het Zuiden onze ijerige mannen het moeilijk werk van de evangelisatie van Brabant en Limburg door onze Geref. Kerken.

„Door onze Geref. Kerken“, we herhalen dit. Want, om alle misvatting afteijden, besluiten we met de opmerking, waarmee we onze bespreking aanvingen, dat namelijk, dat we in dezen arbeid niet te doen hebben met een stukke vereenigingsleven in den gewonen zin, maar met een taak van de Geref. Kerken in Nederland.

Officiële Berichten.

Van April 1910—Maart 1911 is tot scriba der algemeene vergadering van de Zendingarbeiders op Midden-Java gekozen Dr. L. Netelenbos, Wonosobo; tot scriba der afzonderlijke vergadering van Missioe. predikanten Dr. B. J. Esser te Poerholingo; en tot scriba van den Raad van Toezicht op de Kenchenus-school Dr. M. van Stokkum, Poerholingo.

Kort verslag van de vergadering der Classe Gorinchem, gehouden 4 Mei 1910.

1. Namens de Kerk van Gorinchem opent Dr. Lindeboom de vergadering op de gebruikelijke wijze.

2. Na onderzoek der lastbrieven wordt het moderamen aldus vastgesteld: Dr. Reijenga, Praeses; Dr. van Diemen, Scriba; Dr. Lindeboom, Assessor.

3. De notulen der vorige vergadering worden gelezen en onoveranderd goedgekeurd.

4. De Commissie, benoemd om den raad van eene der kerken bij te staan in het uit den weg ruimen van gerezen moeilijkheden, brengt rapport uit van haar arbeid, hetwelk wordt goedgekeurd.

5. De Kerken van Gorinchem, Leerdam en Ootland deelen mee, hare bijdrage voor de Zending te hebben verhoogd; de afgevaardigden van enkele andere kerken zullen deze zaak nog aan de orde stellen in de vergadering van hun Kerkeraad.

6. Bij het onderzoek naar Art. 4: D. C. blijkt, dat in eene der kerken een niet-gewenschte verhouding tusschen ambtsdragers bestaat; op verzoek des Kerkeraads aldaar worden twee genabuurde kerken aangewezen, om te trachten met hem deze zaak tot een goed einde te brengen.

Ook ontving eene der kerken advies inzake een Sabbatskwestie. De kerk van Lexmond heeft, naar het advies der vorige vergadering, hare verhouding tot de geloovigen te Ameide nader geregeld; de stipulatie wordt voorgelezen en goedgekeurd. Ook heeft Lexmond voortaan te collecteeren voor het Weeshuis te Middelharnis.

7. Tot afgevaardigden naar de Particuliere Synode worden gekozen de dienaren K. J. Kapteyn en C. Lindeboom, als primi, en J. E. Reijenga en G. Verrij, als secundi; en de ouderlingen D. den Beste (Gorcum) en G. P. Scherpensel (Lexmond) als primi, en J. B. B. (Nieuwland bij Leerdam) en J. van Eijnden (Nieuwpoort bij Langerak) als secundi.

8. De in opdracht eener vorige vergadering aan de kerken toegedonden concept-visitatie-regeling wordt behandeld, en na enkele wijzigingen vastgesteld.

9. Het voorstel-Leerdam

„De Classis Gorinchem besluite, aan de e.k. Part. Synode te verzoeken, dat deze aan de e.k. Generale Synode het voorstel zal doen, de Hooge Regeering op hare roeping te wijzen, om wederom in onze wetgeving op optelijken doodslag de doodstraf te stellen“.

wordt, na ernstige gedachtenwisseling, met algemeene stemmen min één aangenomen.

10. Regeling der vacature-beurten. Arperen zal worden gediend door D.D. Milo en Reijenga; Noordeloos door D.D. Van der Vlies en Lindeboom; Hardinxveld door D.D. Kapteyn en Verrij; Langerak door D.D. Steinhart en Van Diemen.

11. Aan de classis Dordrecht zal wederom voor Noordeloos hulp gevraagd worden in de Bediening des Woords.

12. Sluiting door den Praeses, na dankgebed door den Scriba.

Op last van de Classis,
C. LINDEBOOM,
h. t. Assessor.

Buitenland.

Duitschland. Scheidsbrieven aan de kerk.

In het Koninkrijk Saksen ligt het Ortschaft Klein-Schönebeck-Fichtenau bij Rahndorf. Tot hier toe werden de uitgaven die de Evangelische kerk aldaar te doen had, uit de kas der burger-

lijke gemeente betaald. Maar sedert er sociaal-democraten in den Gemeenteraad kwamen, drongen deze er op aan, dat de post „kosten van de kerk“ van het budget geschrapt werd. Van sociaal-democratische zijde werd betoogd, dat de Evangelische gemeente geen recht had te eischen dat personen, die het met hun belijdenis niet eens zijn, of menchen die zich van haar hebben losgemaakt om tot eene andere vrije gemeenschap te behooren, voor de kosten van haar eere dienst bijdragen. Dit jaar gaf de Gemeenteraad aan dien drang gehoor en besloot geen gelden meer voor kerkelijke doeleinden op de begroting te zetten. De Evangelische kerk moest toen omsien naar middelen om in haar onderhoud te voorzien, en besloot daarom alle Evangelische inwoners aan te slaan voor het betalen van eene kerkelijke belasting. Hierop werd een vergadering gehouden, en staande de vergadering verklaarden meer dan 100 inwoners dat zij de Evangelische landkerk wilden verlaten.

In een Duitsch kerkelijk blad wordt dit bedroevend genoemd. En zeker is het betreurenwaardig, dat in een kleine buurt zooveel menschen meenen zich van de Evangelische landkerk te moeten losmaken. Doch wij kunnen het niet anders dan verblijdend noemen, dat in kerkelijke verhoudingen klaarheid en waarheid komt. Die 100 bewoners hadden reeds in hun hart met de kerk des Heeren gebroken, zij behoorden er alleen bij winnen wanneer menschen haar een schiedbrief gaven, die niet meer tot haar behooren. Jammer, dat sociaal-democraten daartoe den stoof moesten geven! Het schijnt echter dat er in Duitschland niet velen gevonden worden, die met Pascal zeggen: „hoe schoon is de staat der kerk als zij alleen door God staande gehouden wordt.“

Deze beweging op een dorp in Saksen staat niet alleen. Ook in Berlijn en in andere groote steden dringt men er van socialistische zijde op aan, dat men zich van de kerk losmaakt, en niet zonder gevolg.

Gemengd Nieuws.

In de Hope vonden wij het volgende schrijven van Dr. J. A. Otte, den helaas overleden geneesheer van het hospitaal te Amoy in China, gedateerd den 17den Febr. 1910.

„Vij hebben juist het drukste jaar in de geschiedenis van ons werk geleefd. Behalve algemeen zendingwerk, de zorg voor de zendingfinancien als zendingen penningmeester, waren er meer dan duizend brieven te beantwoorden, negen uren per dag om het werk ieder week te doen, en het opzicht over veel bouwwerk. Ook in de hospitalen was er meer werk dan ooit te voren. Er waren 2555 patienten en 2642 werden in hunne woningen bezocht. Er waren 4221 nieuwe patienten, die 6618 bezoeken terug kregen. Er werden 800 operaties gedaan. Aan al deze duizenden werd de boodschap des heils gebracht.“

God gaf ons meer vrucht dan ooit te voren. In onse meest onmogelijke tijden hoorden wij van hen, die in het koninkrijk gebracht waren. Op zekeren Zondag was ik zeer neerslachtig omdat de vrucht zoo gering was. In den morgen van dien dag woonde ik de inwijding bij van een nieuwe kerk in Amoy. Daar zag ik een man van wien ik een gewal van 50 pond had weggenomen. Het deed mij goed hem te zien en ik was te meer verheugd, toen hij mij zeide, dat hij en zijn gezin tot het Christendom waren overgekomen. Ik vroeg mijn assistent David, waarom hij mij niet aange-moedigd had door mij van dezen patient te spreken. Hij antwoordde, dat deze man niet de eenigste was waarvoor ik dankbaar kon zijn, want er was een ander vroeger patient in de vergadering, een jonge man, die nietgetrouwdde tegenstand in huis, een oprecht christelijk leven leidde. Niet lang geleden was ik in een andere kerk. Daar zag ik een vroeger patient, voor wien ik het middel geweest was om hem van blindheid en den vloek der erupie te genezen.

De patienten zijn ook zeer dankbaar geweest. Van een kleinen knaap had ik een steen weggenomen, die hem vele jaren scherpe pijn veroorzaakt had. Den dag na de operatie stond ik aan zijne spoude, toen hij met een bij gelaat tot zijne moeder zeide: Gelieve den dokter een dollar te geven, omdat hij zoo goed voor mij is. Een dollar voor dien kleinen Chineesch knaap was een klein fortuin.

Een ander geval was dat van een blinden jongen man, die in wanhoop trachtte zichzelf van het leven te berooven. Zijn leven werd behouden, ofschoon wij hem het gezicht niet konden teruggeven. Maar in het hospitaal boorde hij van Christus. Hij was in Amoy werkzaam geweest, toen hij blind werd. Hij woonde 300 mijlen ver weg, eene reis over de bergen van minstens 13 dagen. Wij verzamelden geld voor hem onder onze Chineesche vrienden en zonden hem naar huis onder geleide van zijne moeder. Hij verliet ons dankbaar maar bedroefd. Wellicht brengt hij het evangelie tot zijne dorpeelingen, die nooit te voren van Christus gehoord hebben.

O, dat hij bij mij konde zijn, wanneer de wind-velen van de oogen der blinden afgenomen worden, vier gezicht hersteld is. Een man, wiens geval bijna hopeeloos was, toen hij voor de eerste keer in jaren iets zag, dat hij in zijne hand had (een lucifer) was zoo aangedaan, dat zijn aangezicht straalde van blijdschap. Eene vrouw, die tien jaren blind geweest was, werd een naald gegeven om er een draad in te doen. Toen zij er in geslaagd was gilde zij louter van blijdschap.

Het werk in het hospitaal heeft zelfs het hart van den heiden geroerd. Eene vrouw, de negende weduwe van een minner vroeger patienten, heeft een Vrouwen Hulp Vereeniging opgericht om de armen in mijn hospitaal te helpen. De leden zijn vijf der andere weduwen van haar overleden man, drie vrouwen van een der zoons van haar man, en de drie vrouwen van hare nichten. Verleden jaar gaven zij mij \$ 210.

Het hospitaal is andermaal te klein geworden. Door de oude kapel als een wijk te gebruiken en een nieuwe kapel te bouwen, kunnen wij aan twintig patienten meer plaats geven. Dit gebouw is nu in aanbouw en het geld is of beloofd of reeds beschikbaar.

Onlangs hebben wij een klein paviljoen gebouwd voor behandeling in de open lucht van tuberculose patienten. Wij hebben het „Juliana Paviljoen“ genoemd naar de kleine Hollandische Prinses. Onze eerste patient was een onzer weesmeisjes, bij wie de ziekte te ver gevorderd was om haar te redden. De tweede was een zeer lief meisje van zeventien jaar, wier leven werd verlengd, doch die wij wellicht niet zullen kunnen genezen.

Toen de inboorling-christenen zagen, wat er gedaan werd voor de vrouwelijke tuberculose-patienten, schreven zij dadelijk in voor het bouwen van een soortgelijk paviljoen voor mannen. Dit is nu in aanbouw.

Een rijk Chineesch patient verzoekt mij plannen te maken voor een nieuw huis dat hij wilde bouwen. Ik had waartijk geen tijd om dit te doen, maar kon het ook niet weigeren en hem belcoeden, daar hij dikwijls het hospitaal hielp. Eer de plannen voltooid waren gaf hij mij \$ 1000 voor deselve. Dit zal worden besteed voor het bouwen van een nieuw waterwerk systeem, 't welk wij grootelijks noodig hebben. Het zal meer dan \$ 2000 moeten kosten. De vrienden in Nederland hebben ons in staat gesteld om te betalen wat er nog tekort schoot.

Een ander Chineesch patient gaf ons het gebruik van een mooi paard. De tijd voor het bezoeken van patienten buiten het hospitaal wordt zoodoende veel verkort. Hij gaf mij niet alleen het paard en den riedel, maar betaalt ook voor het onderhoud. Een aantal vrienden, waaronder onze Ameri-

kaansche consul, hebben ons in staat gesteld een motorsboot te bouwen. Dit is voor ons van groot nut geweest om in de haven rond te varen, sparende ons meer dan de helft van den vroegeren tijd, dien wij noodig hadden.

Ons dispensary (apothek) te Tek-Chiu Kha, in de stad Amoy, was een gevaarlijke bouwval geworden. Een nieuw, zeer ruim geschikt gebouw is opgericht. Het is gebouwd van concrete staal, hout en harde baksteen. Het is wellicht het beste gebouw voor het doel in China. Het kost ongeveer \$ 1800, en behalve \$ 200 is het betaald van gelden, die rijke Chineesen mij gegeven hebben voor geneeskundige diensten.

Andere Chineesche vrienden hebben mij \$ 500 gegeven voor een elektrische inrichting voor de verlichting der operatiekamer in sommige der voornaamste afdelingen.

Een andere zegen is de komst van Dr. Andrew Bonthuis. God geve, dat Christus door hem duizenden den zegen der verlossing moge brengen.

Nu, indien na het lezen van het bovenstaande, gij niet gevoelt, dat God ons grootelijks gegend heeft, dan ben ik het niet met u eens. Het zou bijna te veel zijn te verwachten, indien er geen tegenspoeden waren geweest. Sommigen waren harde en seer bittere beproevingen. Maar God heeft alle dingen wel gemaakt. Deze sullen wij trachten te herinneren en dankbaar voor deelve te zijn. Wij sullen trachten de beproevingen te vergeten.

Waartijk, Dr. Otte werkte zoolang als het dag was.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

AAN VRAGERS.

Van onze lezers L. W. de W. M. te R. in Noord-Amerika, kregen we dit briefje: „Gaarne zou ik op de hier onderstaande vraag een antwoord in de *Heruit* zien. Wees u zoo vriendelijk en zeg het verschil tusschen een ellendige, een elendeling en een banneling. Op de catechisatie wordt ons geleerd dat een elendeling iemand is die uit zijn Vaderland verbannen is, en nu zouden wij gaarne willen weten hoe u er over dacht.“